

ogsaa imod den Bestemmelse, der indeholdes i Forslaget, om at give Statshusmændene Henstand med Afdragene, idet han sagde, at der ikke var nogen som helst Grund til overfor Statshusmændene at træffe en saadan Foranstaltning, de maatte være paa lige Vilkaar med andre. Nu er Forholdet jo det, at for Statshusmændenes Vedkommende er det Staten, der er Kreditor, og Staten kan derfor ved en saadan Bestemmelse meget vel imødekomme et saadant Ønske, som jeg ved er fremsat gentagne Gange fra Statshusmændenes Side, en Imødekommen, der ikke betyder, at Staten giver Afkald paa noget Tilgodehavende hos Husmændene, men kun, at den giver Henstand med Afdragene i de to første vanskelige Aar; Staten har fortsat det samme Krav paa, at disse Beløb skal betales tilbage, det, det drejer sig om, er kun, at Husmændene faar Henstand i disse to Aar. Det ærede Medlem sagde, at han havde ikke noget imod, at der blev givet Henstand, hvis det skete efter Ansøgning enkeltvis fra disse Statshusmænd, og jeg vil dertil sige, at jeg har ogsaa overvejet dette Punkt, og der kan jo siges noget baade for og imod en Ændring i den af det ærede Medlem antydede Retning. Det vil imidlertid betyde et stærkt forøget Arbejde, ikke alene for Administrationen, men ogsaa for Husmændene og Amtskommissionerne, der skal skønne over dette Forhold, og jeg tror ikke, at en Ordning som den af det ærede Medlem antydede, kan betale sig for Administrationen. Hvis der er nogen, der ikke trænger til en saadan Henstand, men vil betale deres Afdrag, kan de meget vel gøre det, og det betragtes saa som et ekstraordinært Afdrag paa den Skyld, de har til Staten; det kan lade sig gøre for Øjeblikket under de nuværende Forhold, og der er ikke noget som helst i Vejen for, at de ogsaa fremtidig kan komme til at betale deres Afdrag i Lighed med, hvad de plejer. Men selvfølgelig er det ikke afgørende for mig, om denne Bestemmelse bliver gennemført i sin foreslaaede Skikkelse eller lidt ændret.

Det ærede Medlem Hr. Dahlgaard, der gav samtlige de Forslag, som omhandler Landbruget, sin fulde Tilslutning, spurgte mig, om der ikke var Mulighed for at udvide det Moratorium, som man her foreslaar for Husmændene, til ogsaa at gælde andre Landbrugere, der var ude i lige saa vanskelige Forhold. Det ærede Medlem ved meget vel, at jeg for mit Vedkommende har tænkt mig noget i den Retning og har udsendt en Forespørgsel til Landbrugsorganisationerne

for at høre deres Stilling til en saadan Lovgivning, og jeg kan sige, efter de Svar, der er indkommet, at Sagen er under Overvejelse i Ministeriet. Jeg ser saaledes paa det, at noget af det værste for Landbrugere i den kommende Tid er netop Betaalingen af de store Afdrag paa de sidste Prioriteter, som de har indestaaende i deres Ejendomme, som de har faaet optaget i en Tid, da Kronen var lav og Priserne høje, og som derfor nu, da vi er kommet ind under normale Forhold igen, virker meget tyngende.

Det ærede Medlem Hr. Drachmann udtalte, at Vilkaarene for Udførsel var meget forskellige for Landbrug og Industri, idet Landbrugets Udførsel skete til et Land, der var Frihandelsland, hvorimod Industrien maatte kæmpe med toldbeskyttede Lande. Jeg vil dertil sige, at det er jo ingenlunde helt rigtigt. Landbruget afsætter jo betydelige Dele af sin Produktion til Tyskland, som er toldbeskyttet; vor Udførsel af Slagtekvæg, Heste og Ost gaar saa godt som udelukkende til Tyskland, og af Smør og Æg gaar ca. 20 pCt. til Tyskland. Derfor kan man ingenlunde sige, at det tyske Marked ikke betyder noget for den danske Landbrugsproduktion; tværtimod, det er en meget betydelig Faktor for os.

Jeg skal med disse Ord anbefale Lovforslaget til en hurtig Behandling her i Tinget, navnlig fordi jeg allerede har høstet Erfaring for Nødvendigheden af en hurtig Behandling. Siden Lovforslaget er blevet fremsat, er der allerede kommet forskellige Henvendelser til mig fra Selskaber og Virksomheder i Landbruget, som spørger, om der er Mulighed for, at de kan komme ind under dette Forslag og faa Laan til Grundforbedring og lignende. Jeg har sagt, at hvis Forslaget bliver gennemført, er Muligheden til Stede, og jeg er fuldkommen klar over, at disse Selskaber og Virksomheder nu ikke foretager sig noget som helst, før de faar at vide, om der er Mulighed for Forslagets Gennemførelse, fordi de er klare over, at det vil være en meget stor Fordel for dem, hvis de kan faa disse Laan og Tilskud. Jeg er under almindelige Forhold af den Opfattelse, at man skal være meget varsom med at give Tilskud til Erhvervene, men det forekommer mig, at det under de nuværende vanskelige Forhold kan være meget forsvarligt at give Tilskud til saadanne Arbejder, som der her er Tale om. Der er jo ingen Tvivl om, at hvis vi kan faa en betydelig Del Arbejder sat i Gang gennem dette Lovforslag, ogsaa gennem den Del af Forslaget, der omhandler Land-